Hilversum
Mediastad

Bijlagendocument Ontwerp-Economische Visie Hilversum

9 januari 2026

Aangeboden aan college van B&W

Inhoud

1.	Principes Economisch kompas	2
2.	Trends en ontwikkelingen	5
3.	Economische foto Hilversum	12
4.	Kerngegevens economie Wijdemeren	14
5.	Ruimtevraag vanuit economisch perspectief	17
6.	Verantwoording participatie	20
7.	Begrippenlijst	22
8.	Afkortingen	28

Bijlage 1: Principes Economisch kompas

De economische principes in deze bijlage zijn direct gebaseerd op de uitgangspunten van de Omgevingsvisie Hilversum 2040. Ze vormen een verdieping en concretisering van het economisch beleid en zijn richtinggevend voor gebiedsuitwerkingen, beleidskeuzes en projecten in de stad. Per principe wordt hieronder toegelicht hoe het aansluit bij de Omgevingsvisie en op welke manier het richting geeft aan de ontwikkeling van Hilversum.

Behoud en versterking van werklocaties
Hilversum kiest voor het behouden en versterken van werkfuncties en werklocaties. Transformatie van werkfuncties buiten werklocaties naar wonen is alleen toegestaan als werkfuncties niet langer haalbaar zijn. Dit sluit aan bij het 'ja, mits'-principe van de Omgevingswet.

Intensief ruimtegebruik en functiemenging
De schaarse ruimte wordt optimaal benut door verdichting, functiemenging en kwalitatieve verbetering van bestaande locaties. Dit betekent niet alleen het combineren van wonen, werken en voorzieningen, maar ook het principe 'het juiste bedrijf op de juiste plaats'. In deze visie wordt richting gegeven aan waar ruimtelijke strategieën als verdichting, functiemenging en kwalitatieve verbetering toepasbaar zijn. Gebiedsagenda's concretiseren dit door per locatie te sturen op programma, mate van functiemenging en intensivering.

Balans tussen wonen en werken
Een evenwichtige stedelijke ontwikkeling vraagt om het minimaal in stand houden van de huidige woon-werkbalans, ook met het oog op de toevoeging van 6.000 extra woningen tot 2040. Dit voorkomt eenzijdige groei en waarborgt voldoende werkgelegenheid in de stad.

Innovatie en sectorale diversiteit
Hilversum stimuleert innovatie in de mediasector én kiest bewust voor een brede economische basis. Naast media krijgen ook sectoren als zorg, techniek, circulaire economie en op termijn toerisme en recreatie prioriteit. Door te investeren in een diverse economie wordt Hilversum veerkrachtiger, minder kwetsbaar voor schommelingen en aantrekkelijk voor uiteenlopend talent en ondernemerschap.

Behoud stadsverzorgende bedrijvigheid
Specifiek wordt ingezet op het behoud van stadsverzorgende bedrijvigheid, die werk biedt aan praktisch opgeleiden. Ondanks het hoge aandeel hoger opgeleiden is deze bedrijvigheid aanwezig en essentieel voor een inclusieve arbeidsmarkt en complete stad.

Circulaire economie en duurzaamheid
Circulariteit is een motor voor economische groei en vernieuwing. Er wordt ruimte geboden aan circulaire initiatieven, samenwerking en innovatie, met aandacht voor duurzame ontwikkeling.

Inclusiviteit en brede welvaart
Hilversum streeft naar een economie waarin iedereen kan meedoen en profiteren van groei en ontwikkeling, ongeacht achtergrond, opleidingsniveau of sector. Economisch beleid is gericht op het vergroten van gelijke kansen, het stimuleren van participatie en het versterken van welzijn en leefbaarheid voor alle inwoners. Zo draagt economische groei bij aan een complete, veerkrachtige en rechtvaardige stad.

Gerichte inzet op kansrijke sectoren en regionale samenwerking
Hilversum richt zich op het versterken van kansrijke sectoren zoals media, zorg en techniek. Door

intensieve samenwerking met regionale partners wordt de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven verbeterd, en kunnen ruimtevraagstukken en economische ontwikkeling effectief worden aangepakt.

Bijlage 2: Trends en ontwikkelingen

Ruimte voor werk en de balans tussen wonen en werken

Ruimtevraag

Demografische ontwikkelingen en de groeiende druk op de beschikbare ruimte door de verschillende transities die de stad doormaakt, zoals de energietransitie en circulaire economie, zijn sterk van invloed op de ruimtevraag in Hilversum. De afgelopen jaren zien we een toename van de vraag naar werklocaties die zowel multifunctioneel als duurzaam zijn, met een nadruk op circulaire productie en flexibiliteit in het gebruik van ruimte.

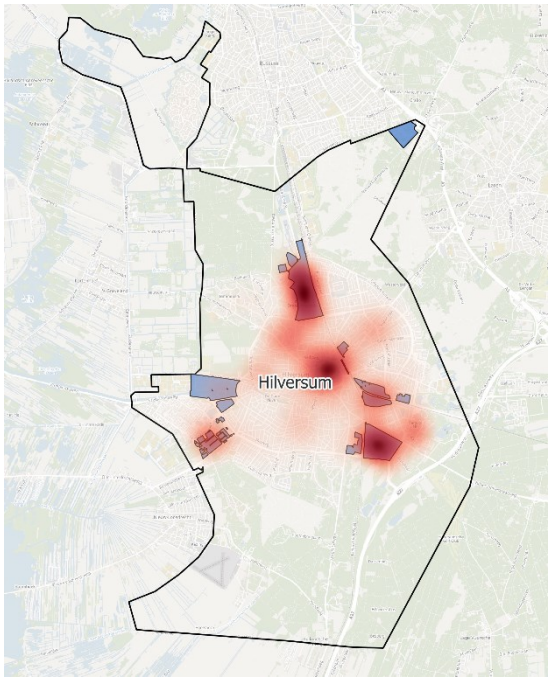

Heatmap werkgelegenheid Hilversum

Hilversum ligt in een waardevol landschap met beschermde natuur. Dit maakt de woon- en werkomgeving aantrekkelijk, maar beperkt de uitbreidingsmogelijkheden van de stad. De fysieke ruimte staat onder druk, niet alleen door de vraag van bewoners en bedrijven, maar ook door de noodzaak voor energietransitie en klimaatadaptatie. De stad moet inspelen op de uitdagingen van wateropvang, het tegengaan van hittestress en het verduurzamen van bestaande gebouwen.

De kantorenmarkt in Hilversum is al jaren krap: de leegstand ligt in 2024 met ongeveer 4-5% onder de frictieleegstand van 8%. Beschikbare kantoormeters zijn schaars, terwijl de beroepsbevolking tussen 2014 en 2024 met 15% groeide en het aantal banen per 1.000 inwoners toenam. De leegstand voor de bedrijfsruimtemarkt is ook al jaren erg laag. Dit blijkt onder andere uit de jaarlijkse Monitor Economie. Tegelijkertijd is de woon-werkbalans uit evenwicht: slechts een derde van de inwoners werkt in de eigen gemeente, wat leidt tot hoge pendelstromen en mobiliteitsdruk.

Volgens het Economisch Perspectief (Ecorys, 2021) neemt de ruimtebehoefte in Hilversum de komende jaren verder toe. Het Economisch Perspectief is een bouwsteen geweest voor de Omgevingsvisie Hilversum (2024). Het Economisch Perspectief schetst een toekomstbeeld met een verwachte banengroei van 1% per jaar. De uitkomst is dat er tot 2040 38 hectare op bedrijventerreinen en 130.000 m² op andere locaties nodig zal zijn. De ruimtebehoefte is vooral te vinden op gemengde werklocaties, kantoorlocaties en bedrijventerreinen. Uitbreidingsmogelijkheden van de stad zijn beperkt door de omliggende natuur.

De banengroei in Hilversum laat sinds 2021 een positieve trend zien, met een jaarlijkse groei van 2% in 2021, 3,3% in 2022, en een meer gematigde groei van 1,2% in 2023 en 1% in 2024 (jaarlijkse

Monitor Economie). Dit wijst op een gezonde dynamiek op de arbeidsmarkt, ondanks de afname van beschikbare werkruimte door transformaties van kantoren en andere werkplekken naar woningen.

Een groot deel van de werkgelegenheid bevindt zich buiten de formele werklocaties. Gemengde locaties (ook wel informele werklocaties genoemd), zoals het centrum en andere gebieden in de stad, nemen een steeds grotere rol in de werkgelegenheid (jaarlijkse Monitor Economie). Dit benadrukt de noodzaak om gemengde werk- en woonomgevingen te blijven ontwikkelen.

Er is een blijvend tekort aan werkruimte, vooral voor bedrijven die zich willen vestigen op bedrijventerreinen of in gemengde gebieden. De vraag naar kantoorruimte en bedrijfsruimten is nog steeds groter dan het (toekomstige voorziene) aanbod. De opkomst van hybride werken heeft invloed op de aard van de benodigde werkruimte, waarbij de vraag toeneemt naar inspirerende werkplekken die goed bereikbaar zijn en waar samenwerken centraal staat. Dit blijkt onder andere uit de jaarlijkse Monitor Economie en het Economisch Perspectief.

Woon-werkbalans
Het is essentieel dat de verhouding tussen wonen en werken in Hilversum in balans blijft. De balans tussen werkgelegenheid en woonruimte is een vereiste voor een gezonde stedelijke ontwikkeling. Er moet voldoende werkruimte worden gecreëerd, zodat de woon-werkbalans niet verder uit evenwicht raakt, wat kan leiden tot nog hogere pendelstromen en verdere druk op de infrastructuur. Het aantal inwoners van Hilversum groeit tot 2040 naar verwachting met 6.000, wat de druk op de werkruimte en de woon-werkbalans verder vergroot.

Conclusie
Het ontbreken van uitbreidingsruimte is alleen op te lossen door bestaande werklocaties intensiever te benutten, functiemenging buiten de formele werklocaties te stimuleren en de huidige werkfuncties te behouden. Een nadere onderbouwing van de ruimtevraag en de ontwikkeling van banen is te vinden in de aparte bijlage 'Ruimtevraag vanuit Economisch perspectief' (bijlage 5).

Economische structuur en sectoren

Hilversum kent een economie met sterke sectoren en duidelijke uitdagingen. Media & ICT vormt de grootste kracht, die tegelijkertijd kwetsbaar is door de afhankelijkheid van snelle technologische en marktontwikkelingen. Diversificatie is nodig om de economische weerbaarheid te vergroten.

De sector zorg en welzijn groeit stevig en wordt door vergrijzing en maatschappelijke opgaven steeds belangrijker (groei van 6% in 2024 t.o.v. 2023). Daarentegen staat de detailhandel onder druk. Het aantal banen in de sector krimpt en de leegstand in de winkelgebieden neemt toe. De leegstand op de Hilversumse winkelmarkt is verder toegenomen van 9,3% in 2024 tot 10,1% in 2025. Het centrum van Hilversum kent een leegstandspercentage van 16% (winkelvloeroppervlak), wat de kwetsbaarheid van dit segment onderstreept. Een transformatie naar een compacter en toekomstbestendig centrum, met ruimte voor cultuur, circulaire economie, horeca en wonen, is noodzakelijk om de vitaliteit te behouden (Monitor Economie).

Naast deze twee zwaartepunten spelen stadsverzorgende bedrijven zoals bouw, logistiek

en onderhoud een onmisbare rol (jaarlijkse Monitor Economie). Deze bedrijven bieden veel werkgelegenheid voor praktisch geschoolden en dragen bij aan de veerkracht van de arbeidsmarkt. Ook zijn ze belangrijk bij grote maatschappelijke opgaven, waaronder de woningbouwopgave, de energietransitie en de circulaire economie.

Arbeidsmarkt en talent

De arbeidsmarkt in Hilversum staat onder druk door structurele onevenwichtigheden en demografische veranderingen. Een belangrijk aandachtspunt is de woon-werkbalans. Met 0,75 banen per inwoner in de beroepsbevolking scoort Hilversum gemiddeld in vergelijking met de G40 (CBS en MRA). Ondanks dit gemiddelde werkt slechts een derde van de inwoners in de eigen gemeente, wat leidt tot een hoge pendel en extra mobiliteitsdruk. Dit onderstreept de noodzaak om meer banen te creëren die aansluiten bij de lokale beroepsbevolking.

Inkomende pendel (regio MRA)

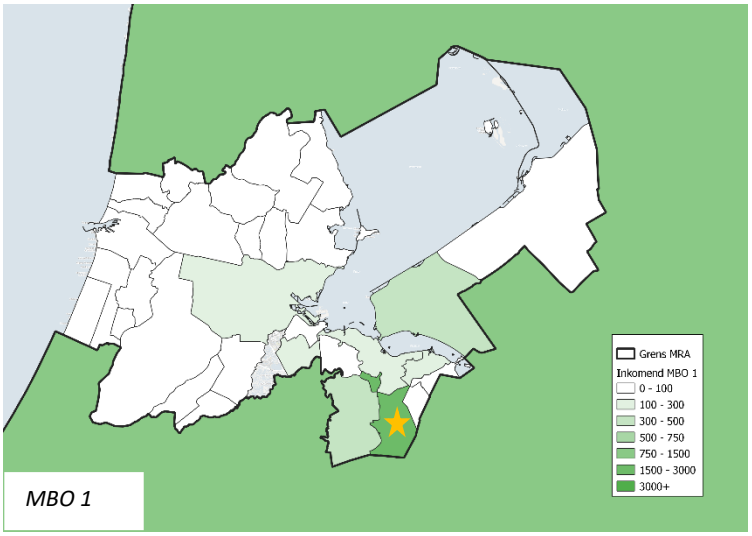

MBO 1

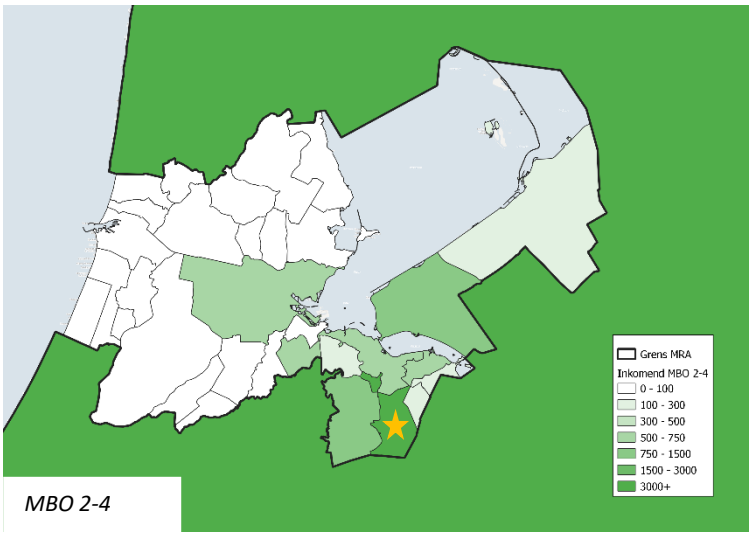

MBO 2-4

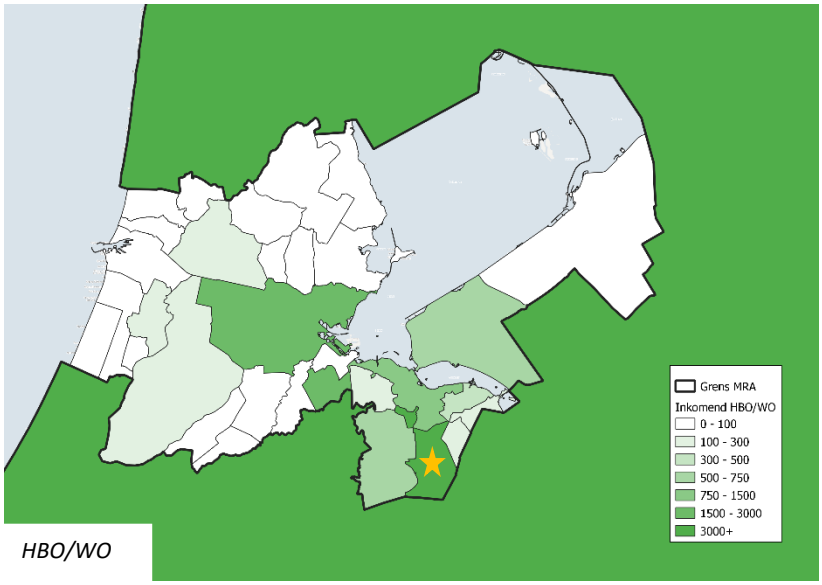

HBO/WO

★ : Gemeente Hilversum

Uitgaande pendel (regio MRA)

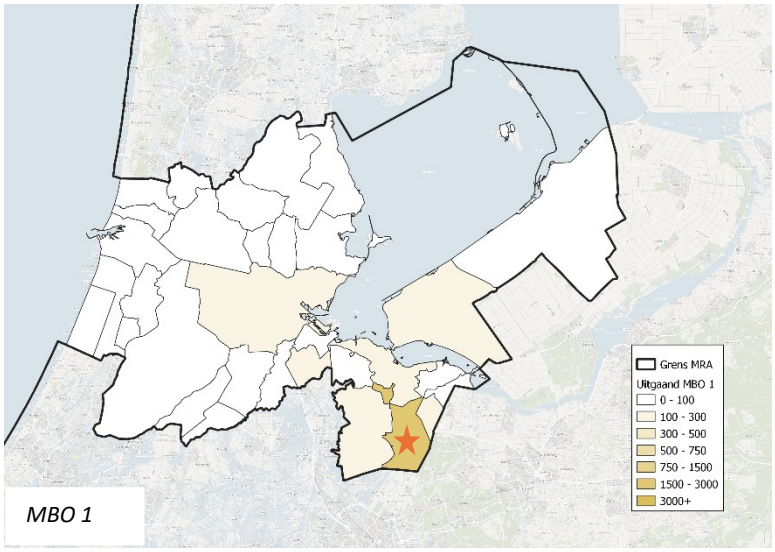

MBO 1

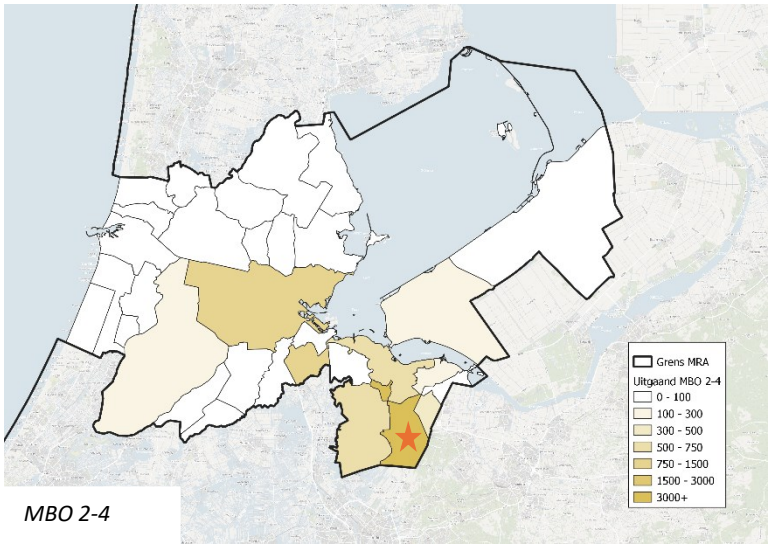

MBO 2-4

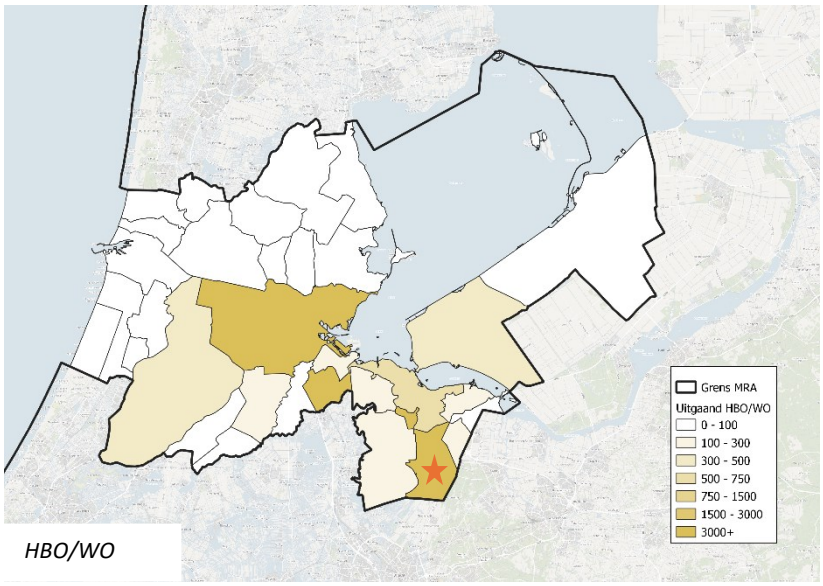

HBO/WO

★ : Gemeente Hilversum

Daarnaast is er sprake van een structurele mismatch bij praktisch geschoolden. Sectoren zoals bouw, logistiek, onderhoud en zorg zijn onmisbaar voor maatschappelijke opgaven, maar kampen met grote tekorten. De vraag naar praktijkgericht werk groeit, terwijl het aanbod achterblijft. Voor praktisch geschoolden zijn er in 2024 in Hilversum 0,56 banen per inwoner beschikbaar, voor theoretisch geschoolden is dat 0,88 baan per inwoner (CBS, LISA en Waarstaatjegemeente). Een betere aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt is hierbij cruciaal.

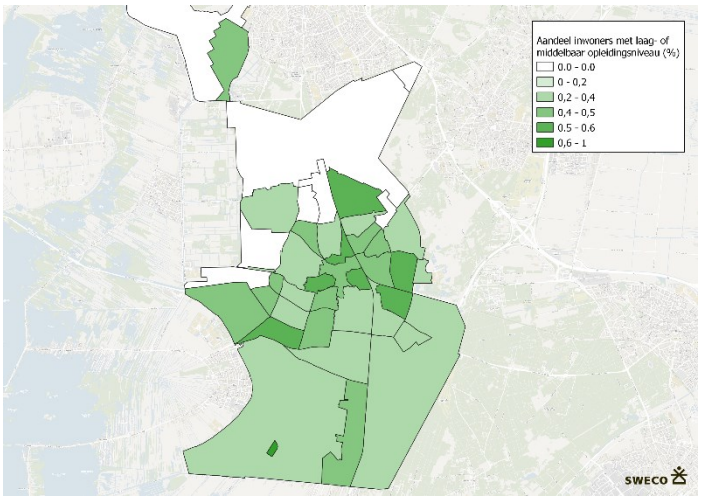

Aandeel inwoners met laag- of middelbaar opleidingsniveau (%)

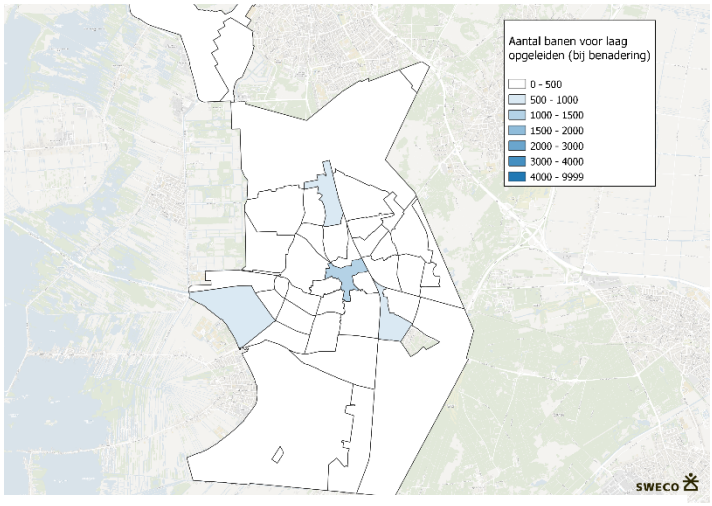

Aantal banen voor laag opgeleiden

De arbeidsmarktkrapte blijft een structureel probleem. Vooral in zorg, techniek, ICT en onderwijs lopen de tekorten op, ook bij gematigde economische groei. Deze sectoren zijn essentieel voor grote transities, zoals de energietransitie en de vergrijzingsopgave, waardoor de druk nog verder toeneemt.

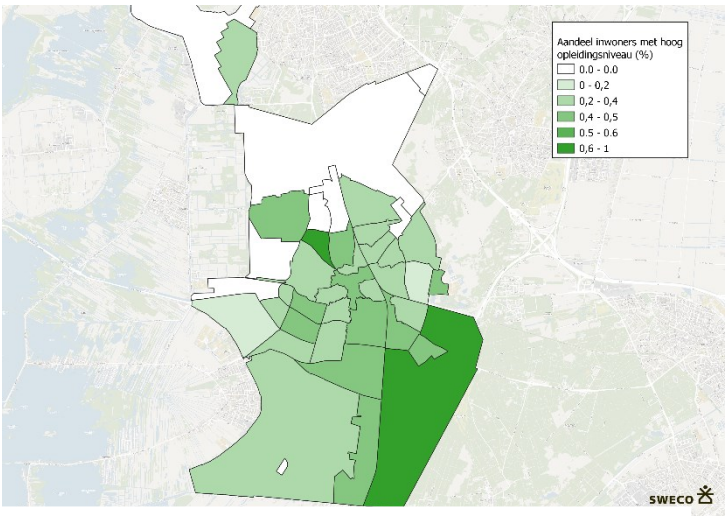

Aandeel inwoners met hoog opleidingsniveau (%)

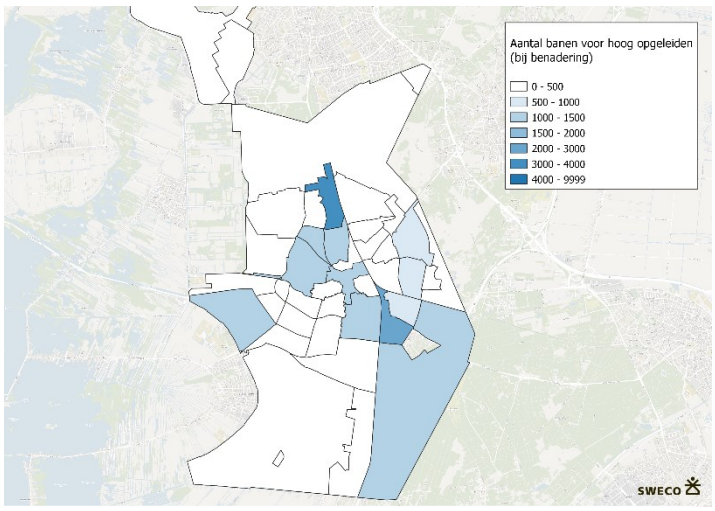

Aantal banen voor hoog opgeleiden

Ten slotte vraagt de ontwikkeling van human capital om blijvende aandacht. De vergrijzende beroepsbevolking maakt dat een leven lang ontwikkelen , bijscholing en omscholing steeds belangrijker worden. Initiatieven rond een Leven Lang Ontwikkelen, samenwerking met onderwijsinstellingen en maatwerk in het mbo zijn noodzakelijk om de regio wendbaar en toekomstbestendig te houden.

Ondernemerschap en bedrijvendynamiek

Uit de jaarlijkse Monitor Economie blijkt dat de Hilversumse economie steeds sterker wordt gedragen door zelfstandigen. Het aandeel zzp'ers is de afgelopen jaren gestegen en vormt inmiddels bijna 80% van alle bedrijven. Dit maakt de economie wendbaar en innovatief en tegelijk ook

kwetsbaar: veel zzp'ers en kleine bedrijven hebben beperkte buffers en zijn gevoelig voor conjunctuurschommelingen.
Naast de zelfstandigen groeit ook het klein bedrijf en aantal startups gestaag, vooral in sectoren als bouw, ICT, zorg en detailhandel. Deze bedrijven zorgen voor dynamiek en vernieuwing, maar zijn afhankelijk van een gezond ondernemersklimaat en voldoende ruimte om door te groeien.

Een belangrijke succesfactor ligt in netwerken en collectieven. Initiatieven als het Stadsfonds Hilversum en de Green Business Club laten zien dat samenwerking tussen ondernemers, instellingen en gemeente bijdraagt aan innovatie, duurzaamheid en economische veerkracht. Ook binnen de media- en ICT-sector is het versterken van samenwerkingsverbanden met onderwijs en creatieve partners cruciaal voor toekomstbestendige groei.

Maatschappelijke en technologische transities

De Nederlandse economie bevindt zich midden in een periode van grote maatschappelijke en technologische transities. Digitalisering, energietransitie, vergrijzing en de circulaire economie veranderen in hoog tempo de manier waarop we wonen, werken en ondernemen. Technologische vernieuwingen als AI, data-analyse en robotisering versnellen deze veranderingen en hebben grote invloed op de economie, de arbeidsmarkt en de samenleving als geheel.

Tegen deze achtergrond wordt ook de economische structuur van Hilversum steeds sterker beïnvloed door digitalisering en technologische vernieuwing. Binnen de mediasector zorgen nieuwe verdienmodellen en toepassingen zoals streaming, gaming en digitale content voor groei in ICT en creatieve beroepen, terwijl traditionele onderdelen van handel en detailhandel juist onder druk staan. Digitalisering leidt zo tot een verschuiving in bedrijfsmodellen en werkgelegenheid: bestaande verdienmodellen (van o.a. traditionele media) komen onder druk, terwijl niches als e-sports, XR en digitale agencies juist groeien. Dit blijkt uit diverse rapporten, o.a. uit het rapport van Jeroen van Mastrigt (2025) over een toekomstbestendig Nederlands mediacluster.

Het Media Park ontwikkelt zich tot *Media Campus NL* met labs en testfaciliteiten voor nieuwe technologie. Sportpark/Arenapark groeit uit tot een cluster waar sport, onderwijs en gezondheid elkaar versterken. Ook in de zorg en het onderwijs bieden digitale toepassingen kansen voor innovatie en efficiency.

Circulaire economie en duurzaamheid

De overgang naar een duurzame en circulaire economie is een van de grote opgaven voor Hilversum. Deze transitie vraagt om nieuwe productie- en consumptievormen, maar ook om ruimte voor bedrijvigheid die zich richt op hergebruik, recycling en circulaire ketens. Juist die ruimtevraag botst met het structurele tekort aan bedrijfsruimte in de regio, waardoor het een uitdaging is om circulaire initiatieven voldoende plek te geven.

De energie- en klimaatopgaven maken verduurzaming van gebouwen, werklocaties en mobiliteit noodzakelijk. Toekomstbestendige werklocaties moeten niet alleen aantrekkelijk en goed bereikbaar zijn, maar ook groen en energiezuinig. Een groeiend knelpunt hierbij is de netcongestie: het

elektriciteitsnet heeft onvoldoende capaciteit voor nieuwe aansluitingen en voor de toenemende vraag vanuit woningen, bedrijven en de energietransitie. Dit beperkt de verduurzaming en vormt een belemmering voor de verdere economische ontwikkeling. Ondanks deze beperkingen laten projecten in het Media Park, Sportpark/Arenapark en Zuidwest zien dat de gemeente concreet werk maakt van gebiedsontwikkelingen. Tegelijkertijd zet Hilversum via het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit in op duurzame mobiliteit door alternatieve vervoersvormen en hybride werken te stimuleren, om zo de CO_2-uitstoot en verkeersdruk te verminderen.
De omslag naar circulaire en duurzame organisaties biedt kansen voor innovatie en werkgelegenheid, maar vergt ook een andere inrichting van de schaarse ruimte. Extra opslag, verwerkingsruimte en logistiek zijn nodig om circulaire bedrijvigheid te laten groeien. Dit vraagt om slimme gebiedsontwikkeling en regionale samenwerking, zodat de economische transitie niet vastloopt op de grenzen van de beschikbare ruimte.

Regionale en internationale context

Hilversum is sterk afhankelijk van samenwerking binnen de bredere regio. Via netwerken zoals Metropoolregio Amsterdam (MRA), ROM Utrecht Region, regio Gooi en Vechtstreek, provincie Noord-Holland en de Economic Board Utrecht zoekt de stad actief aansluiting bij kennis, fondsen en nieuwe markten. Deze samenwerkingen zijn cruciaal om het vestigingsklimaat te versterken en de economische ontwikkeling te versnellen, zeker gezien de beperkte ruimte binnen de eigen gemeente.
Tegelijkertijd werkt Hilversum aan de internationale positionering van het mediacluster. Het Media Park ontwikkelt zich tot een bruisende mediacampus met aandacht voor nieuwe niches zoals ed-tech, e-sports en gaming. Ook de komst van Beeld & Geluid in het centrum en de ontwikkeling van het Sportpark/Arenapark geven Hilversum een breder en internationaler profiel, waarin media, cultuur, sport en kennis samenkomen.

De samenvoeging met Wijdemeren in 2027 voegt een nieuw economisch profiel toe. Waar Hilversum staat voor media en kennis, brengt Wijdemeren een sterk recreatief en toeristisch karakter in, met water, natuur en seizoensgebonden bedrijvigheid. Na de samenvoeging ontstaat een gemeente met ongeveer 119.000 inwoners, 16.750 bedrijven en 62.000 banen.
De combinatie biedt kansen om mediaprofiel en toerisme te verbinden en zo een veelzijdige toekomstbestendige economie neer te zetten. Een beschrijving van het economisch profiel van gemeente Wijdemeren is weergegeven in bijlage 4.

Bijlage 3: Economische foto Hilversum

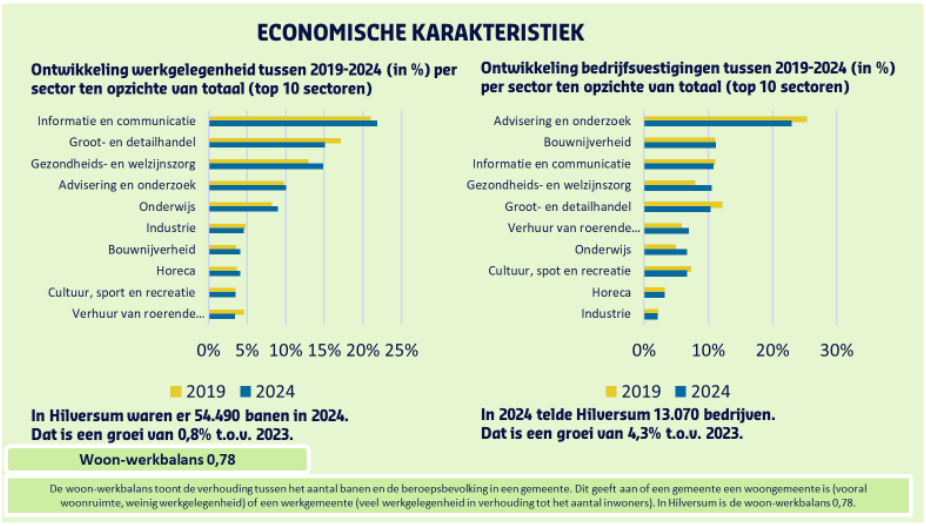

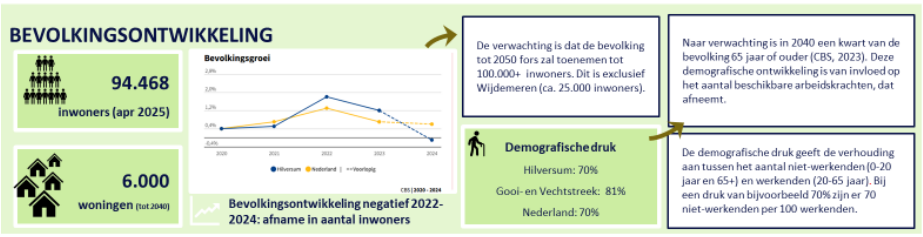

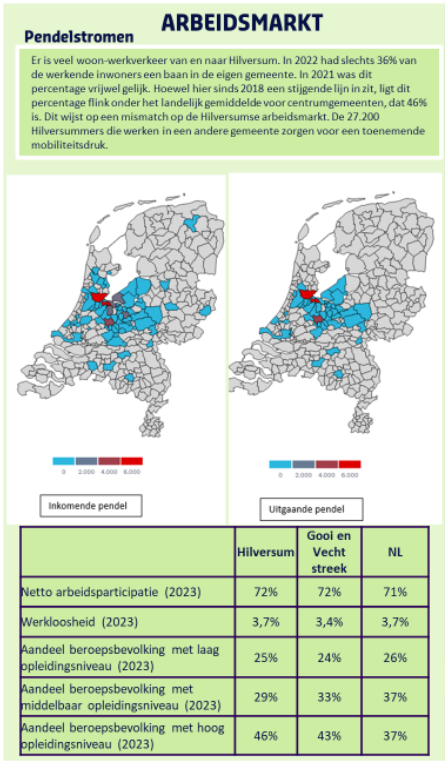

	Hilversum	Gooi en Vecht streek	NL
Netto arbeidsparticipatie (2023)	72%	72%	71%
Werkloosheid (2023)	3,7%	3,4%	3,7%
Aandeel beroepsbevolking met laag opleidingsniveau (2023)	25%	24%	26%
Aandeel beroepsbevolking met middelbaar opleidingsniveau (2023)	29%	33%	37%
Aandeel beroepsbevolking met hoog opleidingsniveau (2023)	46%	43%	37%

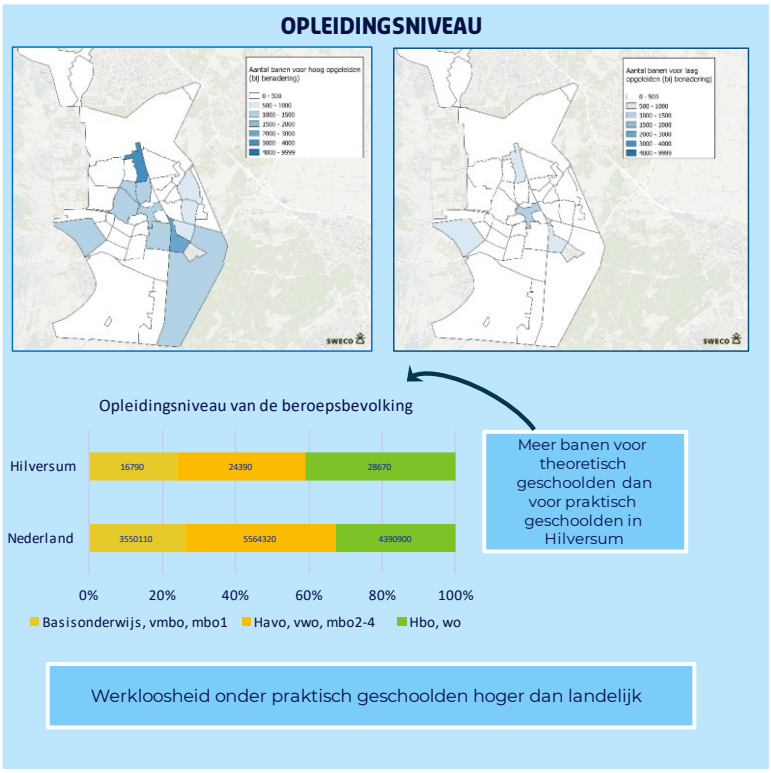

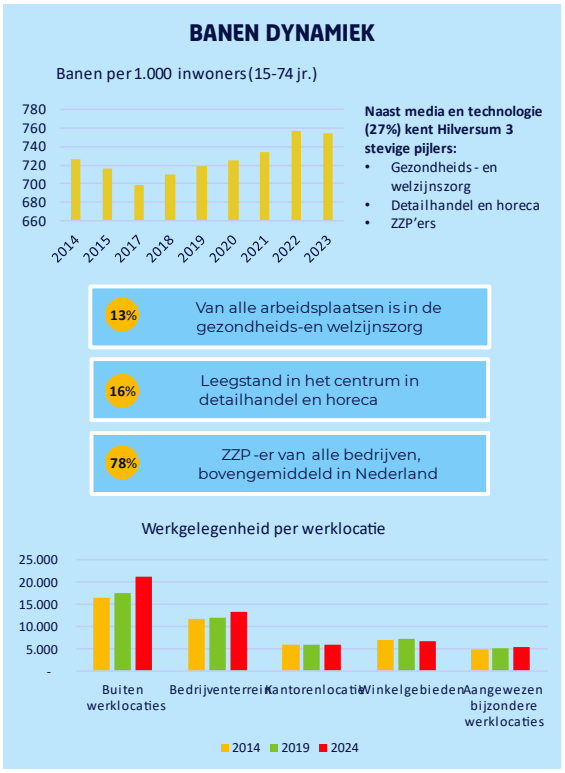

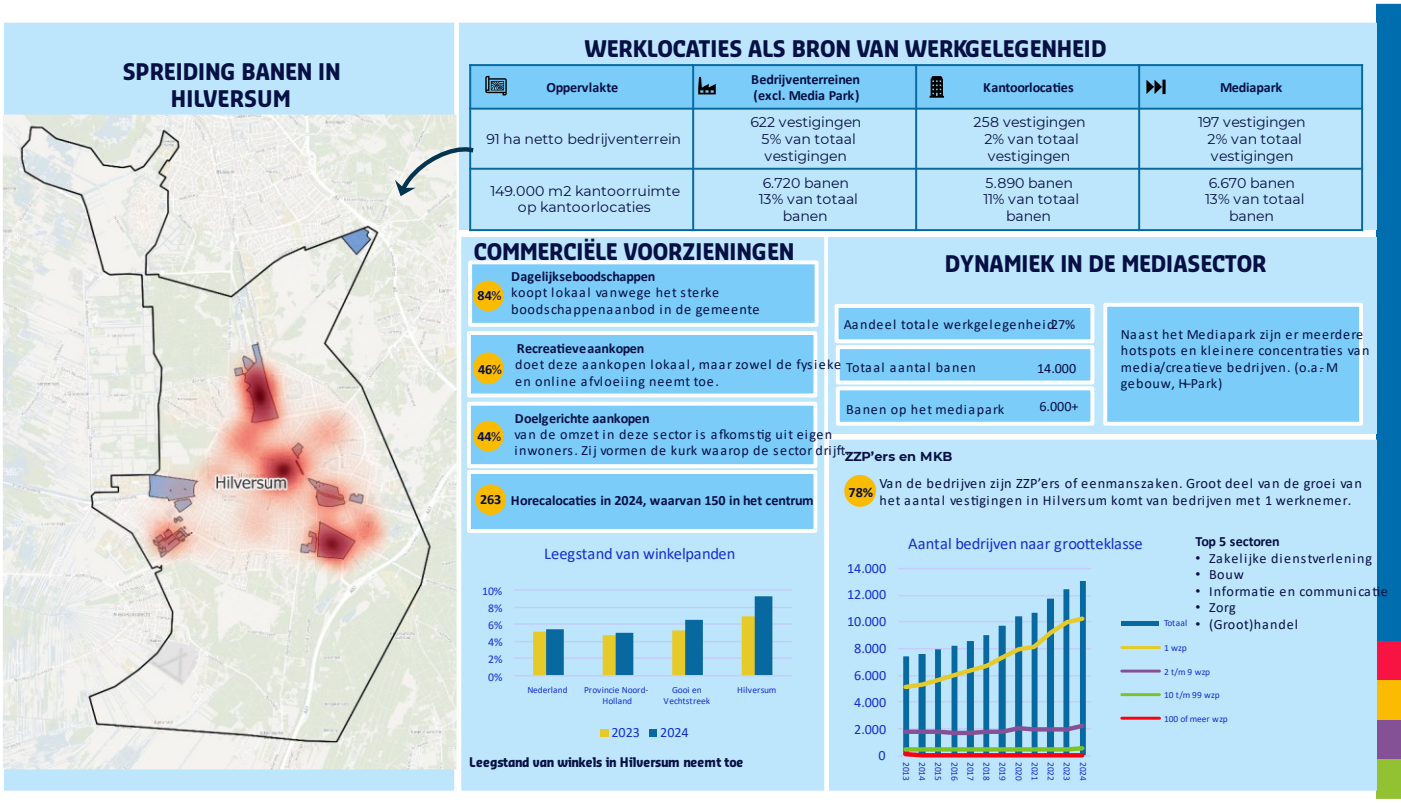

Bronnen: LISA, CBS, MRA, UWV, Locatus, Monitor Economie 2025.

Bijlage 4: Kerngegevens economie Wijdemeren

De gemeente Wijdemeren bestaat uit zes dorpen (Ankeveen, Breukeleveen, Kortenhoef, Nederhorst den Berg, Loosdrecht en ’s-Graveland) en heeft een landelijk, recreatief karakter met nadruk op water, natuur en kleinschaligheid.

Bedrijventerreinen

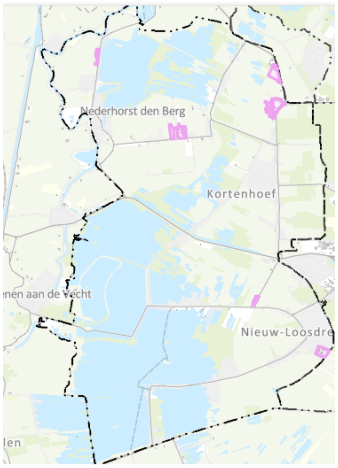

Wijdemeren telt zes bedrijventerreinen (samen 40 netto/46 bruto hectare, 2023) zonder uitgeefbare grond. Wijdemeren heeft geen formele kantorenlocaties. De bedrijventerreinen De Slenk, De Zodde, De Boomgaard, Nieuw Walden/Machineweg, Rading en Reeweg bieden ca. 1.300 banen (15% van totaal) en kennen nauwelijks leegstand. De milieuruimte ligt tussen categorie 2 en 3, dus zonder zware industrie. Alleen De Boomgaard en De Slenk liggen vlakbij een uitvalsweg. Een groeiende uitdaging is de netcongestie, die ondernemers belemmert bij investeringen en uitbreiding.

Figuur: bedrijventerreinen in Wijdemeren

Werkgelegenheid

Na een dip in 2021 groeit de werkgelegenheid in Wijdemeren weer: +4,1% in 2022, +0,4% in 2023 en +2,4% in 2024. In 2024 waren er circa 9.500 banen. De grootste sectoren in Wijdemeren zijn de groot- en detailhandel, de zorg en de zakelijke dienstverlening. Daarnaast speelt recreatie en toerisme een belangrijke – maar seizoensgebonden – rol in de lokale economie.

Bron: LISA, 2025

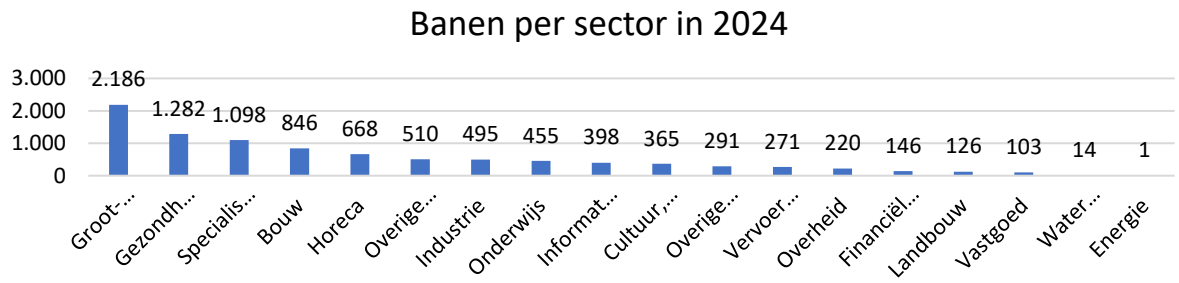

Bron: LISA, 2025

Sinds 2014 groeide de werkgelegenheid in bijna alle sectoren. Relatief sterk in het onderwijs (+78%), en in absolute aantallen vooral in de specialistische zakelijke dienstverlening (+400 banen, +57%). Ook zorg, handel en bouw namen toe. Alleen overige zakelijke en persoonlijke dienstverlening en cultuur, sport & recreatie lieten krimp zien.

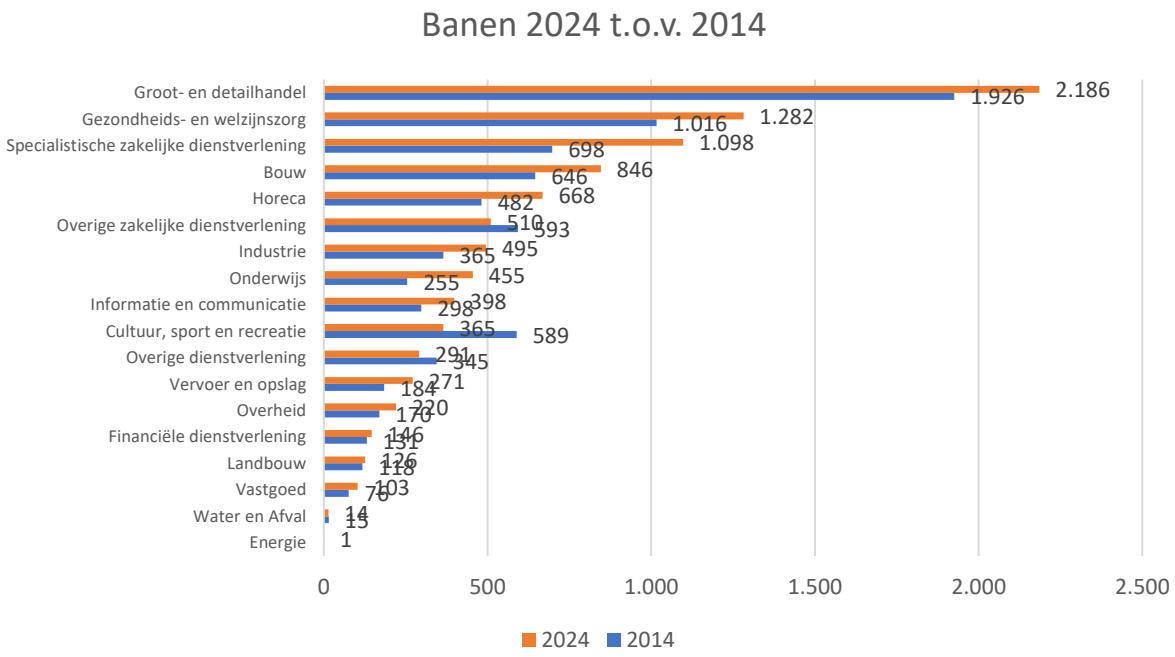

Bron: LISA, 2025

Bedrijven

In 2024 telde Wijdemeren 3.657 bedrijven, 5% meer dan in 2023 en 56% meer dan in 2014. Grootste sectoren zijn de specialistische zakelijke dienstverlening, de bouw (488) en de handel (beide >400 vestigingen).

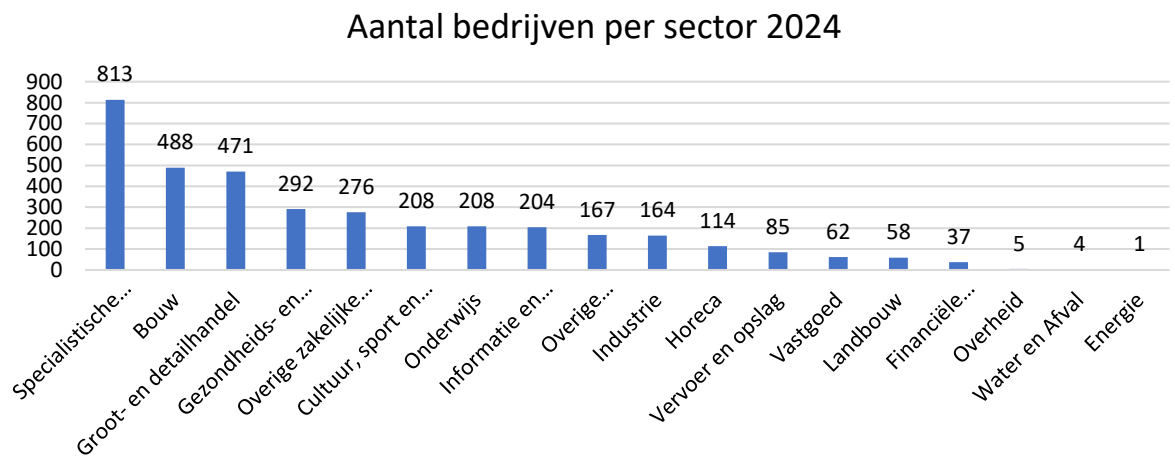

Bron: LISA, 2025

Sinds 2014 groeide het aantal vestigingen in alle sectoren. Vooral zorg (+167%), overige zakelijke dienstverlening (+80%), industrie (+70%), bouw (+68%) en specialistische zakelijke dienstverlening +51%).

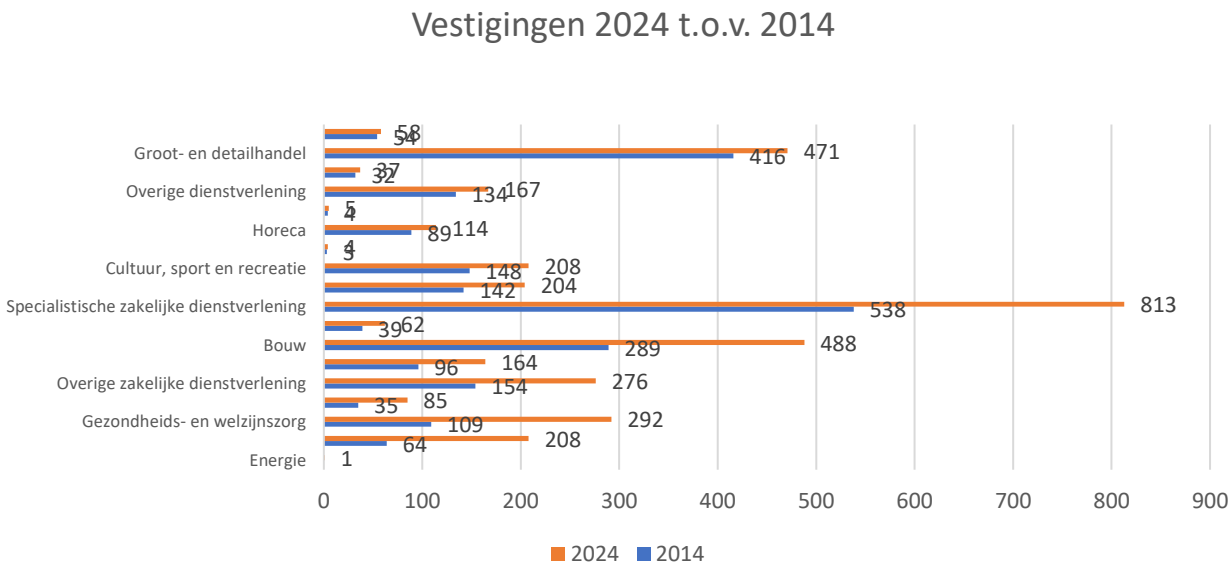

Bron: LISA, 2025

Relatief veel zzp'ers

Wijdemeren telt veel zzp'ers: in 2024 was 78% van de vestigingen een eenmanszaak. Verder had 19% van de bedrijven 2-10 werknemers, 3% had 10-99 werknemers en slechts vijf bedrijven telde meer dan 100 werknemers.

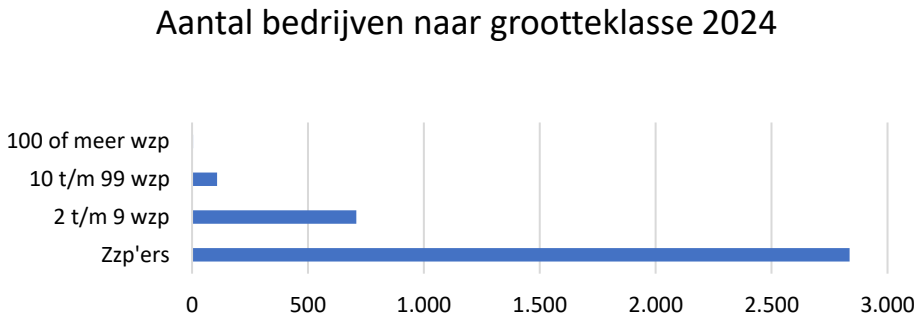

Bron: LISA, 2025

Arbeidsmarkt

Wijdemeren telt ca. 24.600 inwoners, waarvan 13.000 in de beroepsbevolking. De werkloosheid is stabiel en laag: 2,9% in 2024, onder het landelijk (3,7%) en regionaal gemiddelde.

Bijlage 5: Ruimtevraag vanuit economisch perspectief

Ruimtevraag in Economisch Perspectief

In het Economisch Perspectief (Ecorys, 2021) is de toekomstige ruimtebehoefte voor werkfuncties berekend op basis van een jaarlijkse banengroei van 1% tot 2040. Dit perspectief diende als bouwsteen voor de Omgevingsvisie 2040. Ecorys heeft in haar berekening geen rekening gehouden een toekomstige bevolkingsgroei. De berekening komt uit op een extra vraag van ruim 38 hectare op bedrijventerreinen en circa 130.000 m² op kantoor- en gemengde locaties.

Het onderzoek maakt gebruik van de verdeling van werkgelegenheid in 2021:

- 25% van de banen op bedrijventerreinen
- 17% in kantoren
- 58% op informele locaties (gemengd of verspreid)

Voor deze locaties zijn terreinquotiënten toegepast op basis van de Plabeka-studie (2019). Het inschatten van informele locaties bleek lastig, omdat dit kan variëren van een zolderkamer tot een kantoorvilla. Op basis van transactiedata en LISA-cijfers is een gemiddelde berekend. Daarbij is rekening gehouden met de trend dat meer mensen thuiswerken of als zzp'er vanuit huis opereren. Ecorys hanteert hiervoor een netto vloeroppervlak van 15 m² per persoon, vergelijkbaar met formele kantoorlocaties.

De conclusie luidt dat de behoefte aan ruimte weliswaar beperkt kan lijken door thuiswerken en functiemenging in woningen, maar dat het behoud van voldoende werklocaties noodzakelijk blijft.

Tabel 4.3: Additionele ruimtevraag tot 2040 bij een jaarlijkse werkgelegenheidsgroei van 0,5% en 1%

Werklocatie	Huidige verdeling banen per werklocatie	Totaal nieuwe banen per werklocatie		Terrein-quotiënt (m² per baan)	Benodigde ruimte tot 2040 per werklocatie	
		0,5% groei	1% groei		0,5% groei	1% groei
Bedrijventerreinen	25%	1.330	2.799	137	18,2 ha	38,35 ha
Kantoorruimten	17%	904	1.903	18	16.280 m²	34.262 m²
Informele werklocaties	58%	3.086	6.494	15	46.290 m²	97.410 m²

Bron: berekeningen Ecorys.
NB: het verschil in uitkomsten tussen 0,5% groei en 1% groei is niet een factor 2 vanwege procentuele groei op groei in de berekening – te vergelijken met het principe van 'rente op rente'.

Ontwikkeling werkgelegenheid (2014-2024)

Analyse van de LISA-cijfers laat zien:

- Banen buiten werklocaties vormen het grootste aandeel (41%) en groeiden bovengemiddeld met 2,6% per jaar.
- Bedrijventerreinen huisvesten 26% van de banen, waarvan een groot deel op het Media Park en Oude Amersfoortseweg. Dit zijn feitelijk kantoorlocaties.
- Centrumlocaties verloren circa 800 banen (-1,7% per jaar).

- Kantoorlocaties bleven stabiel, maar met sterke verschillen: halvering op het Laapersveld tegenover groei in het Stationsgebied (o.a. Connexxion).
- Overige werklocaties laten groei zien, met name Monnikenberg (nieuwbouw ziekenhuis) en Zonnestraal.
- Bedrijfsruimten laten een daling zien, mogelijk door transformatie en extensiever gebruik.

Jaar		2014	2019	2024	Groei absoluut	Groei y.y	Aandeel %
Buiten werklocaties		**16.426**	**17.522**	**21.207**	**4.800**	**2,6%**	**41%**
Bedrijventerrein		**11.671**	**12.019**	**13.367**	**1.700**	**1,4%**	**26%**
	Crailo/A1	4	10	4	-	0,0%	**0%**
	Havenkwartier	1.291	1.511	1.246	-	-0,4%	**2%**
	Kerkelanden	2.052	2.129	2.268	200	1,0%	**4%**
	Korte Noorderweg	185	125	124	-100	-3,9%	**0%**
	Liebergerweg	745	803	780	-	0,5%	**1%**
	MediaPark	6.066	6.122	6.668	600	1,0%	**13%**
	Oude Amersfoortseweg	845	737	1.501	700	5,9%	**3%**
	Werf35/Mussenstraat/Arendstraat	349	390	466	100	2,9%	**1%**
	Zeverijnstraat	134	192	310	200	8,7%	**1%**
Kantorenlocatie		**5.938**	**6.001**	**5.846**	**-100**	**-0,2%**	**11%**
	ArenaPark	4.351	4.526	4.411	100	0,1%	**8%**
	Laapersveld	1.449	856	742	-700	-6,5%	**1%**
	Stationsomgeving	138	619	693	600	17,5%	**1%**
Winkelgebieden		**7.040**	**7.149**	**6.678**	**-400**	**-0,5%**	**13%**
	Centrum	4.746	4.536	3.991	-800	-1,7%	**8%**
	Overige winkelgebieden	2.294	2.613	2.687	400	1,6%	**5%**
Aangewezen bijzondere werklocaties		**4.787**	**5.156**	**5.239**	**500**	**0,9%**	**10%**
	Spoorzone 1221	2.365	2.839	2.402	-	0,2%	**5%**
	Monnikenberg	2.118	1.990	2.410	300	1,3%	**5%**
	Zonnestraal	304	327	427	100	3,5%	**1%**
Totaal		**45.862**	**47.847**	**52.337**	**6.500**	**1,3%**	**100%**

Samengevat: de meeste groei vond plaats in woonwijken en deels op bijzondere werklocaties, terwijl traditionele werklocaties onder druk staan.

Nieuwe ontwikkelingen op werklocaties

De komende jaren zijn er drie gebiedsontwikkelingen gepland met een werkprogramma:

- Crailo (3,5 ha): ontwikkeling tot campus in het groen, met 0,5-1 ha voor bedrijven en voorzieningen en 1-1,5 ha gemengd met wonen.
- Sportpark/Arenapark: herontwikkeling tot internationaal aantrekkelijke kantorenlocatie en gemengd gebied voor sport, onderwijs, wonen en werken. Hier wordt 70.000 m² kantoor, 900 woningen (81.000 m2 woonoppervlak) en 45.000 m² voorzieningen en sport toegevoegd.
- Stationsgebied: versterking entree centrum, met minimaal 12.000 m² niet-woonfuncties zoals kantoren en creatieve bedrijven, naast woningen, winkels en horeca.

Een eerste analyse van het tijdelijke omgevingsplan wijst op een tekort aan planologische ruimte voor werkfuncties op de werklocaties, ondanks ongebruikte potentie in bebouwingspercentages en bouwhoogtes.

Een externe vastgoedadviesbureau brengt momenteel in kaart wat de ruimtebehoefte voor kantoren is in gemeente Hilversum en in het bijzonder voor Sportpark voor 2025 (nu), 2030, 2035 en 2040.

Transformaties van werklocaties

De afgelopen jaren is een forse verschuiving naar wonen zichtbaar. Naar schatting is meer dan 60.000 m² kantoorruimte getransformeerd naar voornamelijk woningen. Daarnaast zijn bedrijfsruimten en winkels getransformeerd, daar zijn geen cijfers over beschikbaar. Enkele voorbeelden:

- Voormalige kantoren en bedrijfsruimten aan de Liebergerweg, Larenseweg, Heuvellaan, Noorderweg, Schapenkamp en Laapersveld.
- Korte Noorderweg, Liebergerweg: (deels) transformatie van bedrijfsruimte en -terrein naar woningen.
- Achterom/Binnendoor: diverse bedrijfsruimten omgezet naar woningen.
- Voormalige Philips- en Rabobank-locaties: tijdelijke opvang en wonen.
- Werf35: transformatie van bedrijventerrein naar creatieve broedplaats met wonen en horeca.

Deze trend onderstreept dat het areaal voor werkfuncties verder onder druk staat.

Relatie met woningbouw

Volgens de ABF-bevolkingsprognose komen de vastgestelde plannen tot 2030 neer op 3.000 nieuwe woningen, in lijn met de Woningbouwmonitor. Tot 2040 voorziet de Omgevingsvisie in 6.000 woningen. Voor de bevolkingsgroei is aangenomen dat Hilversum in de periode tot 2040 tussen de 4.500 en 8.200 extra inwoners zal krijgen.

Conclusie

Deze analyse maakt duidelijk dat er een blijvend tekort aan werkruimte bestaat, vooral op bedrijventerreinen en gemengde locaties. De kantoorruimtebehoefte voor Hilversum en Sportpark wordt verder extern onderzocht. De spanning tussen woningbouw en het behoud van werkfuncties vraagt om bewuste keuzes in het ruimtelijk beleid.

Bijlage 6: Verantwoording participatie

Aanpak en uitgangspunten

De Economische Visie Hilversum is samen met onze partners in de stad en regio's vormgegeven. Doel van het proces was het ontwikkelen van een visie met breed draagvlak en praktische uitvoerbaarheid. Uitgangspunten waren participatie, transparantie en verankering in bestaand beleid. Het proces is georganiseerd als een combinatie van doorlopende overleggen, brede participatiebijeenkomsten, ondernemers- en bewonersenquêtes en thematische gesprekken met stakeholders.

Betrokkenheid stakeholders

De gemeente heeft een breed palet aan stakeholders betrokken. Het Platform Economie fungeerde hierbij als klankbord en begeleidend orgaan.
Ondernemers, zzp'ers, ondernemersverenigingen, vastgoedeigenaren, onderwijsinstellingen (ROC Midden Nederland, Hogeschool Utrecht), zorginstellingen (Tergooi MC), jongeren en studenten, Hilversum Marketing, Taskforce Centrum, brancheverenigingen zoals NBTC en KHN, inwoners en regionale partners (MRA,ROM Utrecht Region, regio Gooi en Vechtstreek) dachten actief mee. Daarbij is aandacht besteed aan de diversiteit van sectoren: media, zorg, horeca en retail, stadsverzorgende bedrijven en de creatieve industrie.

Belangrijke mijlpalen

Het proces kende enkele mijlpalen:

- Voorjaar-eind 2024: ondernemerspanel, inwonerspanel, Platform Economie, thematische gesprekken, CRK&M.
- Voorjaar 2025: verdiepende gesprekken via Platform Economie en sectoroverleggen.
- Voorjaar 2025: ophalende beeldvormende sessie raad (BVS).
- 30 juni 2025: brede participatiebijeenkomst 'Mediastad in beweging' met ruim honderd deelnemers. Tijdens deze bijeenkomst stonden een inspirerende keynote over AI en technologie, een panelgesprek en thematafels centraal.
- Zomer-najaar 2025: verwerking van inzichten in de conceptvisie en bespreking in het Platform Economie.
- Najaar 2025: aanscherping van de conceptvisie, CRK&M, toetsing met stakeholders en bestuurlijke behandeling.
- Begin 2026: brede externe feedbackronde met de visie ter inzage, indiening en verwerking zienswijzen.
- Zomer 2026: besluitvorming in de gemeenteraad.

Resultaten participatie

De participatie leverde waardevolle inzichten op. Rode draden waren:

- Trots op Hilversum als Mediastad, maar ook noodzaak tot verbreding van de economische basis.
- Sterke oproep tot meer samenwerking, vooral tussen onderwijs en werkgevers en via collectieven.
- Wens tot duidelijke keuzes en meer flexibiliteit in regels en procedures.
- Kansrijke thema's: AI, circulaire economie, toerisme, de zorg en cross-overs.

Concrete suggesties waren onder meer een co-makerspace, de rode loper-aanpak versterken en het bundelen van onderwijs en werkgevers. Deze input is verwerkt in de visie, onder andere door

toevoeging van de actielijn ‘Centrum,’ versterkte aandacht voor circulaire economie en een focus op praktijkroutes en mbo in de actielijn ‘Mensen centraal: investeren in talent’.

Proces en inbreng

Het proces is gefaseerd uitgevoerd. Doorlopend overleg vond plaats met het Platform Economie vanaf januari 2024. Parallel aan het participatieproces is input uit de Monitor Economie 2025 verwerkt. Ook zijn de evaluatie van de koers tot nu toe en verdiepende onderzoeken verwerkt, zodat de visie stevig is onderbouwd met feiten en cijfers. Daarnaast zijn in samenwerking met gemeente Wijdemeren de bijdragen over Wijdemeren vormgegeven.

Reflectie en vervolg

Het proces heeft geleid tot een visie met een uitvoeringsagenda. De participatie leverde niet alleen inhoudelijke input op, maar ook energie en commitment vanuit ondernemers(collectieven), onderwijs en inwoners. De gemeente borgt de voortzetting van de dialoog via het Platform Economie, reguliere overleggen en thematische tafels. Na vaststelling van de visie wordt de uitvoering opgepakt via de uitvoering van de actielijnen, met jaarlijkse monitoring. Zo blijft de visie actueel en verbonden met de praktijk.

Visualisatie planning

Onderstaande tijdlijn geeft de belangrijkste fasen van het proces weer. De visualisatie maakt inzichtelijk hoe het proces zich heeft ontwikkeld van voorbereiding en participatie tot besluitvorming.

Fase	Periode	Belangrijkste activiteiten
Voorbereiding en 1e concept	Voorjaar 2024-Voorjaar 2025	Startoverleg Platform Economie, opzet participatieaanpak, ondernemerspanel, inwonerspanel, sectoroverleggen, CRK&M
Participatie	Voorjaar-Zomer 2025	Sectoroverleggen, gesprekken, brede participatiebijeenkomst 30 juni 2025
Verwerking en concept	Zomer-Najaar 2025	Analyse input, uitwerking conceptvisie, klankbordgroepen
Aanscherping	Najaar 2025	CRK&M, toetsing met stakeholders, bestuurlijke bespreking
Inspraak	Half januari – begin maart 2026	Economische Visie ligt ter inzage, indiening zienswijzen mogelijk
Besluitvorming	Juni 2026	Vaststelling visie in gemeenteraad

Bijlage 7: Begrippenlijst

Actielijn: een samenhangend pakket van acties en projecten binnen een bepaald thema, gericht op het realiseren van de economische ambities van Hilversum.

AI (Artificial Intelligence): kunstmatige intelligentie: technologie waarbij computers en systemen taken uitvoeren die normaal menselijke intelligentie vereisen, zoals leren, analyseren en beslissen.

Banen: een expliciete of impliciete arbeidsovereenkomst tussen een persoon en een bedrijf waarin is vastgelegd dat tegenover de verrichte arbeid een (financiële) beloning staat.

Bedrijveninvesteringszone (BIZ): een afgebakend gebied waarin ondernemers gezamenlijk investeren in de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het gebied, gefinancierd via een BIZ-bijdrage.

Beroepsbevolking: werkenden en werkzoekenden zonder baan met de leeftijd tussen de 15 en 75 jaar. Het gaat dan om minstens 1 uur per week betaalde arbeid (werkzame beroepsbevolking) of werkzoekenden die recent naar betaald werk zochten en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking). De werkzame beroepsbevolking is werknemer en/of zelfstandig ondernemer met of zonder personeel.

Big data: zeer grote hoeveelheden digitale gegevens die met speciale analysetechnieken worden verwerkt om inzichten te verkrijgen en besluitvorming te ondersteunen.

Broedplaatsen: toegankelijke en betaalbare werkplekken waar ondernemerschap, creativiteit en samenwerking samenkomen. Broedplaatsen bieden ruimte aan startende en kleine bedrijven, makers en initiatieven en stimuleren innovatie en ontmoeting. Er zijn verschillende typen:

- *Economische broedplaatsen* gericht op ondernemerschap en innovatie.
- *Creatieve broedplaatsen* gericht op kunst, cultuur en experiment.
- *Maatschappelijke broedplaatsen* gericht op sociale en gemeenschapsfuncties.

Centrumgebieden (gemengde locatie): centra van gemeenten/woonkernen met meer dan 20.000 inwoners. Kenmerkend is de concentratie aan voorzieningen. Veelvoorkomende typen bedrijvigheid zijn retail, horeca en (overige) dienstverlening.

Circulaire economie: een economisch systeem waarin grondstoffen, producten en materialen zo lang mogelijk worden hergebruikt en afval wordt geminimaliseerd.

Commerciële voorzieningen: publiek toegankelijke ondernemingen die goederen en/of diensten tegen betaling aanbieden aan consumenten en bedrijven. Hieronder vallen onder meer detailhandel, horeca en commerciële dienstverlening (zoals kappers).

Collectief: een samenwerkingsverband van ondernemers, organisaties of bewoners met een gezamenlijk doel, bijvoorbeeld het versterken van een sector of gebied.

Courante leegstand: leegstand korter dan 3 jaar. Meestal betreft dit objecten waarvoor verschillende gegadigden bestaan en die daarom met enige regelmaat worden verhuurd of verkocht.

Creatieve wijken (gemengde locatie): woon-werkgebieden in (grote) steden die door menging met zelfstandige kantoorruimtes voorzien in een behoefte aan informeel stedelijk werkmilieu. Bedrijven in de creatieve industrie (moderne maakindustrie, mode, cultuur), kennis/onderwijsinstellingen en retail zijn hier gevestigd, en deze werklocaties zijn veelal in (creatieve) bedrijfsverzamelgebouwen te vinden.

CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive): Europese richtlijn die grote bedrijven verplicht uitgebreid te rapporteren over duurzaamheid en maatschappelijke impact.

Customer journey: beschrijft de totale ervaring van een bezoeker tijdens het stadsbezoek: van het eerste contactmoment (bijvoorbeeld online oriëntatie of aankomst bij een parkeerplaats of station) tot het vertrek. Het omvat alle stappen en indrukken, zoals toegang en bereikbaarheid, routing en verblijf, winkelen, horeca, evenementen, en beleving van sfeer en veiligheid. Het doel is inzicht krijgen in hoe bezoekers de stad ervaren, zodat de programmering, inrichting en voorzieningen hierop kunnen worden afgestemd.

Cyber security: is het geheel van maatregelen en technologieën om computersystemen, netwerken en data te beschermen tegen digitale aanvallen, ongeautoriseerde toegang en schade. Het doel is het waarborgen van vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van informatie.

Datagedreven productie: productieprocessen waarbij data systematisch wordt verzameld en gebruikt om processen te optimaliseren, te automatiseren en innovatie te stimuleren.

Digitale agencies: bureaus die organisaties helpen met digitale strategie, marketing, communicatie en productontwikkeling, vaak gericht op online zichtbaarheid en digitale transformatie.

Ecosystemen: het geheel van bedrijven en organisaties, netwerken en randvoorwaarden die elkaar versterken en samen economische groei, innovatie en maatschappelijke waarde mogelijk maken.

Evenwichtige toedeling van functies aan locaties: juridisch begrip uit de Omgevingswet: bij ruimtelijke keuzes moet worden afgewogen of functies passen bij een locatie en elkaar niet belemmeren.

European Media Innovation District: een initiatief dat Hilversum positioneert als toonaangevend centrum voor media-innovatie in Europa. Het richt zich op samenwerking tussen mediabedrijven, technologiepartners, onderwijs en overheid om innovatie, talentontwikkeling en duurzame groei in de mediasector te stimuleren.

Formele kantoorlocatie: een perceel of een groep van aaneengesloten percelen, waarop gebouwen staan of worden gebouwd, die uitsluitend of hoofdzakelijk een kantoorfunctie hebben. In Hilversum zijn het Sportpark/Arenapark, Stationsgebied en Laapersveld formele kantorenlocaties.

Frictieleegstand: de leegstand die noodzakelijk is om de markt goed te laten functioneren. De leegstand is niet structureel en nodig voor verhuisbewegingen.

Functiemenging: Het combineren van functies (wonen, werken, voorzieningen) binnen een gebied om levendigheid, efficiënt ruimtegebruik en duurzaamheid te bevorderen.

Gemengde werklocatie: alle locaties waar mensen werken, buiten bedrijventerreinen en kantorenlocaties. Deze milieus kenmerken zich door een mix van onder meer wonen, werken, recreatie en voorzieningen. Voorbeelden van gemengde milieus zijn centrumgebieden, woonwijken, landelijk gebied, creatieve wijken, productieve wijken en stadsstraten. Gemengde locaties worden ook wel informele werklocaties genoemd.

Green Deal: is een overeenkomst tussen de gemeente en een ondernemerscollectief waarin afspraken worden gemaakt over het verduurzamen van een specifiek gebied. Vaak is hier een subsidie aan gekoppeld. De Green Deal helpt om duurzame plannen te ontwikkelen en uit te voeren, met de nadruk op energiebesparing en -transitie, maar kan ook betrekking hebben op klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit.

Human Capital-benadering: richt zich op het duurzaam ontwikkelen, waarderen en benutten van het talent en de vaardigheden van mensen. Dit gaat verder dan regulier arbeidsmarktbeleid, omdat het niet alleen draait om het invullen van vacatures, maar om het creëren van kansen voor groei, innovatie en inclusiviteit voor iedereen.

Hubs: knooppunten waar ondernemers, organisaties en kennisinstellingen samenkomen rond een specifiek thema of sector. Hubs functioneren als verzamelplaatsen van kennis, netwerken en voorzieningen en versterken samenwerking en innovatie in de regio. Ze hebben vaak een bovenlokale of regionale betekenis en zijn gericht op het verbinden van partijen en het versnellen van ontwikkelingen.

Immersive media/ immersieve media: digitale toepassingen die gebruikers volledig onderdompelen in een ervaring, bijvoorbeeld via VR, AR of interactieve installaties.

Impactondernemen: ondernemerschap waarbij maatschappelijke en duurzame impact centraal staat, naast financiële resultaten.

Incourante leegstand: leegstand langer dan 3 jaar.

Incubator: een organisatie en locatie die een (incubatie-)proces realiseert om de versnelde groei van start-ups naar succesvolle ondernemingen mogelijk te maken. Dit gebeurt door de inzet van een geïntegreerd pakket diensten zoals werkruimte, services, cultuur, coaching, netwerk, (toegang tot) kapitaal etc.

Informele werklocatie: zie gemengde werklocatie.

Innovatiehub: een plek in de wijk of op een werklocatie waar bedrijven, kennisinstellingen en partners samenkomen om te experimenteren, kennis te delen en samen te werken aan vernieuwende oplossingen.

Innovatieproject: een project dat bijdraagt aan vernieuwing van producten, diensten, processen of samenwerking, en aantoonbaar leidt tot economische of maatschappelijke meerwaarde.

Kwartiermaker: een tijdelijke functionaris die samenwerking, vernieuwing of transitie aanjaagt en partijen verbindt.

Landelijk gebied (gemengde locatie): alles buiten het bestaand stedelijk gebied. Indicatief ligt de dichtheid van bebouwing hier lager dan 1.000 adressen per km². Dit gebied kenmerkt zich door onder meer land- en (glas)tuinbouw, leisure en uiteenlopende bedrijvigheid.

Leven Lang Ontwikkelen: om goed inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt is het belangrijk dat mensen zich blijven ontwikkelen. Dat is nog niet voor iedereen vanzelfsprekend. Met maatregelen, experimenten en regelingen moedigt de overheid het ontwikkelen tijdens de loopbaan aan.

Mediacampus NL: een strategische initiatief in Hilversum waar omroepen, mediabedrijven, start-ups en onderwijs samenwerken aan talentontwikkeling, innovatie en verduurzaming in de mediasector, met ondersteuning van de gemeente via o.a. een Mediaboard en projecten voor kennis & skills.

Media en technologie: Media zijn bedrijven in het ecosysteem dat publiek bereikt via content in tekst, beeld, geluid of events; technologie is hierbij de geïntegreerde set van systemen die dit ecosysteem functioneel, schaalbaar en waardegericht maakt.

Middelbaar opgeleid: het deel van de beroepsbevolking met een diploma havo, vwo of mbo-niveau 2 en hoger.

Midden- en kleinbedrijf (mkb): bedrijven met maximaal 250 medewerkers, waaronder veel lokale ondernemers en zzp'ers.

Monitor Economie: een jaarlijkse rapportage van de gemeente Hilversum over de stand van de lokale economie, werkgelegenheid en bedrijvendynamiek.

Netto arbeidsparticipatie: het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking). De gegevens worden meestal gepresenteerd voor de bevolking van 15 tot 75 jaar.

Niet-beroepsbevolking: personen van 15 tot 75 jaar die geen betaald werk hebben, niet recent naar werk hebben gezocht en/of daarvoor niet direct beschikbaar zijn. Het gaat vooral om scholieren en studenten, mensen die zorgen voor gezin of huishouden, arbeidsongeschikten en gepensioneerden.

Ondernemersloket: het centrale aanspreekpunt van de gemeente voor ondernemers, waar zij terecht kunnen voor informatie, advies en ondersteuning.

Platform Economie: het netwerk en overlegorgaan van ondernemers, gemeente en partners in Hilversum, gericht op het versterken van het economisch beleid en de uitvoering.

Pop up: een tijdelijke invulling van een ruimte, bijvoorbeeld een winkel, galerie, horecaconcept of werkplek. Het doel is om leegstand tegen te gaan, levendigheid te creëren en nieuwe functies of ondernemers een kans te geven, vaak voor een korte periode en met flexibele voorwaarden.

Potentiële beroepsbevolking: alle inwoners van 15 tot 75 jaar. De groep is onder te verdelen in personen die tot de werkzame, de werkloze of de niet-beroepsbevolking behoren.

PPS (Publiek-Private Samenwerking): samenwerking waarin overheid, onderwijs en bedrijven gezamenlijk investeren in projecten, zoals leerwerktrajecten.

Praktisch opgeleid: het deel van de beroepsbevolking zonder startkwalificatie. Een startkwalificatie is te behalen met een diploma havo, vwo of mbo-niveau 2 en hoger.

Productieve wijken (gemengde locatie): woon-werkgebieden in (grote) steden die bedrijven integreren in het stedelijk woonmilieu, en zo divers ondernemerschap voor de stad behouden. Type bedrijvigheid: moderne maakindustrie, stadsverzorgende bedrijvigheid en retail.

Regionale ontwikkelingsmaatschappij Utrecht Region (ROM Utrecht Region): een organisatie die innovatie, groei en samenwerking stimuleert in de regio Utrecht, onder andere via financiering en netwerkvorming.

Rode loper-aanpak: gastvrije en ondernemersgerichte werkwijze van de gemeente, met snelle en transparante procedures, persoonlijke begeleiding en actieve ondersteuning.

Scale-up: een onderneming die de startfase is ontgroeid en zich richt op opschaling van activiteiten en markten.

Stadsfonds: een fonds met als doel bij te dragen aan het economische, maatschappelijke en culturele klimaat in Hilversum, verbinding en samenwerking te bevorderen, en Hilversum te profileren als een aantrekkelijke stad met een gunstig ondernemersklimaat. De nadruk ligt hierbij op het stimuleren

van economische activiteiten. De benodigde financiële middelen worden verkregen uit een toeslag op de onroerendezaakbelasting voor zakelijke panden en een bijdrage van de gemeente Hilversum.

Stadsstraten (gemengde locatie): economische functielinten met een duidelijke verkeersfunctie en een nadrukkelijke verblijfsfunctie. Onder meer retail, horeca en kantoren zijn hier gevestigd.

Stadsverzorgende bedrijven: bedrijven die diensten of producten leveren die essentieel zijn voor het dagelijks functioneren van de stad of gemeente, zoals onderhoud, reparatie, bevoorrading, bouw en service-activiteiten. Deze bedrijven opereren primair op lokale/regionale schaal en hebben een sterke binding met de lokale vraag (inwoners, lokale bedrijven, openbare instellingen).

Start-up: een jonge onderneming met een innovatief product of dienst en groeipotentie.

Streaming: is het continu verzenden en ontvangen van audio-, video- of andere data via internet, zodat gebruikers deze direct kunnen bekijken of beluisteren zonder het eerst volledig te downloaden. Het wordt veel toegepast bij diensten zoals muziek- en videoplatforms, live-uitzendingen en online vergaderingen.

Taskforce Centrum: samenwerkingsverband van ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente gericht op de ontwikkeling en versterking van het centrum van Hilversum.

Theoretisch opgeleid: het deel van de beroepsbevolking met minimaal een hbo-diploma.

Traditionele media: zijn mediavormen die al langere tijd bestaan en een breed publiek bereiken via vaste kanalen. Hieronder vallen onder andere televisie, radio, kranten en tijdschriften. Kenmerkend voor traditionele media is dat de productie en distributie van content grotendeels centraal en lineair verloopt, vaak via grote mediabedrijven of uitgevers. De consument ontvangt informatie op vaste tijden en via vaste platforms, in tegenstelling tot digitale en interactieve media waar content op elk moment en via diverse kanalen beschikbaar is.

Venture Capital (VC): financieringsvorm waarbij investeerders kapitaal verstrekken aan startende en groeiende bedrijven met een hoog risicoprofiel.

Werkenden: personen met een leeftijd tussen 15 en 75 jaar, die minstens 1 uur per week betaalde arbeid verrichten.

Werkfunctie: de bestemming en inrichting van een locatie ten behoeve van economische activiteiten, waaronder bedrijvigheid, kantoren, creatieve en innovatieve sectoren.

Werkgeversservicepunt (WSP): regionaal loket dat werkgevers ondersteunt bij het vinden van personeel, inclusief mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Werklocatie: een ruimtelijk afgebakend gebied dat planmatig is bestemd en ingericht voor economische activiteiten, waaronder bedrijventerreinen, kantorenlocaties, binnenstedelijke werkmilieus, campussen en gemengde stedelijke zones, en dat ruimte biedt aan ondernemingen en instellingen die bijdragen aan werkgelegenheid en economische dynamiek. Zie ook formele, informele en gemengde werklocatie.

Werkloosheidspercentage: de werkloze beroepsbevolking bestaat uit alle 15- tot 75-jarigen die in Nederland wonen en geen betaald werk hebben, maar wel recent naar werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn. Een deel daarvan ontvangt een WW-uitkering.

Werkruimten: ruimten die planmatig zijn bestemd en ingericht voor economische functies, zoals bedrijvigheid, kantoren, creatieve en innovatieve sectoren, commerciële dienstverlening (waaronder horeca, winkels en persoonlijke dienstverlening). Werkruimten zijn in deze visie uitsluitend bedoeld voor economische activiteiten en omvatten geen maatschappelijke functies zoals zorg, onderwijs of sport.

Woon-werkbalans: de verhouding tussen het aantal inwoners (beroepsbevolking) en het aantal arbeidsplaatsen in een stad of regio. Een goede balans betekent dat inwoners dichtbij huis werk kunnen vinden, wat mobiliteit vermindert en de lokale economie versterkt.

Woonwijken (gemengde locatie): alles binnen het bestaand stedelijk gebied, maar buiten het centrumgebied. Hiertoe behoren woonwijken, maar ook voorzieningen en groen binnen de stad. De typen bedrijvigheid die binnen een woonwijk zijn gevestigd, zijn onder meer zzp'ers, bedrijven aan huis, scholen en onderwijsinstellingen, zorgfuncties, horeca en (buurt)winkelcentra.

XR (Extended Reality): overkoepelende term voor technologieën die fysieke en digitale werelden combineren, zoals virtual reality (VR), augmented reality (AR) en mixed reality (MR).

Zelfstandige zonder personeel (zzp'er): een persoon die voor eigen rekening of risico arbeid verricht in een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer) of als directeur-grootaandeelhouder (dga) en die geen personeel in dienst heeft.

Bijlage 8: Afkortingen

AI: Artificial Intelligence
CBS: Centraal Bureau voor de Statistiek
CRK&M: Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten
EBU: Economic Board Utrecht
G40: Netwerk van (middel)grote steden
GNR: Goois Natuurreservaat
HBO: Hoger Beroepsonderwijs
HU: Hogeschool Utrecht
IN Amsterdam: International Welcome Center Amsterdam
KHN: Koninklijke Horeca Nederland
LISA: Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
LOLA: Leegstand Oplossers Amsterdam
MCNL: Media Campus NL
MBO: Middelbaar Beroepsonderwijs
MKB: Midden- en Kleinbedrijf
MRA: Metropoolregio Amsterdam
NBTC: Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
PUZA: Publiekszaken
RES: Regionale Energiestrategie
ROC: Regionaal Opleidingscentrum
ROM: Regionale ontwikkelingsmaatschappij Utrecht Region
SBB: Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
THETA: The European Trust Alliance
UTA: Utrecht Talent Alliantie
UU: Universiteit Utrecht
UWV: Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VC: Venture Capital
XR: Extended Reality
WO: Wetenschappelijk Onderwijs
WSP: Werkgeversservicepunt